

Turistička ponuda Vukovarsko-srijemske županije

Karatović, Ivana

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:791047>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-13**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

IVANA KARATOVIĆ

**TURISTIČKA PONUDA VUKOVARSKO-SRIJEMSKJE
ŽUPANIJE**

Završni rad

Pula, 2022.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

IVANA KARATOVIĆ

**TURISTIČKA PONUDA VUKOVARSKO SRIJEMSKJE
ŽUPANIJE**

Završni rad

JMBAG: 0303087736, redovita studentica
Studijski smjer: Turizam

Predmet: Ekonomija doživljaja

Znanstveno područje: Društvena znanost

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Turizam

Mentor: doc.dr.sc. Aljoša Vitasović

Pula, 2022.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani _____, kandidat za prvostupnika ekonomije/poslovne ekonomije, smjera _____ ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje
Sveučilištu Jurja Dobrile

u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom

_____ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. TURIZAM I ZNAČENJE TURIZMA	2
3. VUKOVARSKO-SRIJEMSKA ŽUPANIJA	5
3.1. Kulturni i povijesni turizam	6
3.1.1. Arheološki lokalitet Vučedol	7
3.1.2. Dvorac Eltz	8
3.1.3. Vukovarski Vodotoranj	9
3.1.4. Seljačka domaćinstva	10
3.1.5. Etno.....	11
4. TURIZAM VUKOVARSKO-SRIJEMSKE ŽUPANIJE	13
4.1. Turistička ponuda županije	14
4.1.1. Što vidjeti i doživjeti u Vukovaru?	17
4.1.2. Što vidjeti i doživjeti u Vinkovcima?	18
4.1.3. Što vidjeti i doživjeti u Iloku?	21
4.1.4. Što se može vidjeti i doživjeti u Nijemcima?.....	23
5. UNAPRJEĐENJE TURIZMA VUKOVARSKO-SRIJEMSKE ŽUPANIJE	25
6. ZAKLJUČAK	29
7. POPIS LITERATURE	30
Popis slika:	31
Sažetak:	32
Summary:.....	33

1. UVOD

Turizam je jedna od najbrže rastućih gospodarskih grana u Hrvatskoj i ima brojne društvene i gospodarske utjecaje na zemlju. Ne samo da je to jedan od rijetkih sektora koji se brzo razvija, nego turizam uključuje i mnoge povezane organizacije; lokalni, nacionalni, regionalni i međunarodni. I oni koji putuju i oni koje posjećuju veliku pozornost posvećuju turizmu, što ga čini idealnim sektorom kako za prijemljivost tako i za inicijativu. Hrvatska ima dobru količinu turizma, ali obala dobiva više pozornosti nego unutrašnjost zemlje.

Vukovarsko-srijemska županija obiluje prirodnim ljepotama i turističkim atrakcijama. U ovom se radu može vidjeti kako se županijska kultura štiti i promiče ponudom dostupnom turistima. Brojni su izvori podataka koji se odnose na istraženi razvoj turizma na cijelom kontinentalnom području Hrvatske. Vukovarsko-srijemska županija, njezine znamenitosti i drugo. Rad u nastavku temelji se na ovim izvorima podataka.

Cilj završnog rada je prikazati mnogobrojne znamenitosti i značajnosti Vukovarsko-srijemske županije koja je pod sjenom priobalnog područja. Razne manifestacije koje su svjetski poznate upravo se održavaju u Vukovarsko-srijemskoj županiji te ona ne bi trebala zaostajati za drugim županijama.

Rad je strukturiran u šest poglavlja. Uvodno poglavlje govori o cilju rada te pobliže objašnjava problematiku. Drugo poglavlje govori općenito o turizmu i značenju turizma kao jedne od najbrže rastućih grana. Treće poglavlje sa svojim potpoglavljima objašnjava važnost Vukovarsko-srijemske županije te najvažnije iz dijela kulturno-povijesnog turizma. Nadalje četvrto poglavlje donosi pregled svih događanja, manifestacija i turističkih atrakcije koje se mogu vidjeti i doživjeti. U petom poglavlju opisuje se važan segment razvitka Vukovarsko-srijemske županije kao županije koja nudi mnoštvo turističke ponude ali nije dovoljno prepoznata na tržištu. U šestom zaključnom poglavlju rezimiran je rad te je dano osobno mišljenje autora rada na cjelokupnu temu. Na kraju rada se nalaze popis literatura, popis slika i tablica te sažetak na hrvatskom i engleskom jeziku.

2. TURIZAM I ZNAČENJE TURIZMA

Turizam postoji od davnina, ali tek u 20. stoljeću počinje njegovo omasovljenje. Masovna urbanizacija, industrijalizacija, poboljšane komunikacije, veća kvaliteta života i slobodno vrijeme pridonijeli su razvoju turizma. Godine 1991. Svjetska turistička organizacija sastala se u Ottawi i složila se da je tzv. koncept potražnje jedini način definiranja turizma. Izvorno dostupan samo najbogatijim ljudima, turizam je sada dostupan svim ekonomskim klasama u područjima svijeta gdje je životni standard visok. Turizam obuhvaća sve aktivnosti kojima se netko bavi tijekom putovanja.

Hrvatska ima bogatu kulturnu baštinu zahvaljujući mnogim povijesnim carstvima, republikama, monarhijama i narodima koji su prolazili ovim područjem. Hrvatska turistička atrakcija poznata je u cijelom svijetu. Uz lijepu obalu, turizam se smatra društvenim podsustavom, jer uključuje mnogo različitih proizvoda i turista.

Potrebe su razlozi koji stoje iza djelovanja, a mijenjaju se tijekom vremena i u različitim društvenim uvjetima. Potrebe su društveno-povijesna kategorija, odnosno postoje u društvu, te se mijenjaju kroz vrijeme. Potrebe ljudi određuju ono što rade, a ne ovise o mišljenju ili svijesti osobe. Motivacija u turizmu ono je što kod ljudi motivira ili ih zanima za turizam. Ostvarenje motivacije je kada su zadovoljene potrebe koje su nekoga motivirale.

U modernim nacionalnim državama općenito se očekuje da je kultura zemlje povezana s određenom percepcijom kulturnog identiteta njezinih ljudi, uključujući ideje o značaju i vrijednosti baštine. Nedvojbeno je da kulturna baština u Hrvatskoj utječe na posjet turista, te povećava draž zemlje.

Potrebe turista se zadovoljavaju putovanjem, a turisti putuju da bi zadovoljili svoje potrebe. Unutarnji razlog ili poticaj da osoba putuje kao turist je zadovoljenje potreba turista koje je njihovo putovanje stvorilo. Potrebe turista razmatraju se nakon zadovoljenja osnovnih potreba.

Mnogi su razlozi koji turista mogu potaknuti na putovanje. Odmor je najčešći razlog, ali postoje i druge svrhe koje mogu potaknuti ljude na izlaske i iskustva novih stvari: sport i zabava, lov i ribolov, jedrenje, gastronomija, razgledavanje kulturnih znamenitosti, te poslovna putovanja.

Temeljna jedinica istraživanja turizma je turist, odnosno svaka osoba (putnik) koja na putovanju provede najmanje 24 sata (ali ne više od jedne godine) izvan svog stalnog boravka (mjesta stanovanja). Potreba za odmorom, zabavom i opuštanjem, obiteljskim, zdravstvenim, poslovnim, profesionalnim i sličnim razlozima. Svjetska turistička organizacija Ujedinjenih naroda definira turiste kao turiste, odnosno ljude koji su putovali izvan svog okruženja manje od 12 mjeseci i čija glavna svrha putovanja nije vezana za određene isplative aktivnosti u mjestima koja posjećuju. Sociolozi i antropolozi uglavnom se bave definicijom turizma.

Kulturni turizam poseban je oblik turizma, točnije turizma od posebnog interesa. Turizam i kultura povezani su u velikoj mjeri. Proizvodi kulturnog turizma obogaćuju osnovni turistički proizvod, odnosno imidž destinacije, čime se povećava potrošnja, povećava duljina boravka turista te samo zadovoljstvo ponuđenim, što dovodi do povratnih posjeta. Osim toga, integracija kulture i turizma potaknula je lokalnu i regionalnu potražnju te otvorila mogućnosti za razvoj novih tržišnih segmenata. Kultura pruža dodatni izvor prihoda turističkoj industriji, proširuje tržište, stvara nove turističke skupine, potiče profesionalno upravljanje kulturnim proizvodima i marketingom, bolje kontrolira korištenje kulturnih potencijala i uspostavlja bolju sliku lokalnog stanovništva.

Zbog mnogih dobrobiti koje je njegov razvoj donio, turizam je postao iznimno važan dio nacionalne ekonomije mnogih zemalja. Temeljne funkcije suvremenog turizma podijeljene su na društvene i ekonomske funkcije. Društvena funkcija turizma pridonosi humanističkoj vrijednosti turizma, povezana je s pokretačkom snagom turističkih aktivnosti i nema nikakve veze s ostvarivanjem ekonomskih ciljeva, podijeljena je na izravne i neizravne radnje. Gospodarska funkcija turizma su aktivnosti usmjerene na postizanje specifičnih ekonomskih učinaka (turistička potrošnja, izvoz roba i usluga, izravna ulaganja, povećanje deviznih prihoda i rashoda, aktiviranje turističkog potencijala, povećanje zaposlenosti, razvoj nerazvijenih područja itd.).

Turističko tržište djeluje kroz interakciju ponude i potražnje u određenom vremenu i regiji, a resursi koje pruža tržište, sezonske karakteristike i motivi potražnje različiti su. Razlikujemo tržište emisijskog turizma i tržište recepcijskog turizma.

Turistička potražnja odnosi se na određenu količinu robe i usluga koje su turisti spremni kupiti u određeno vrijeme i pod određenim uvjetima. U teoriji turizma razlikujemo

idealne, potencijalne, stvarne i učinkovite turističke potrebe, no potrebno je naglasiti da postoje i apsolutni nepotrošači ili turisti koji ne sudjeluju u turizmu. Karakteristike turističke potražnje su: dislociranost od turističke ponude, heterogenost, elastičnost i sezonski karakter.

Turistička potrošnja odnosi se na ukupnu potrošnju svih dobara i usluga koje su pojedinci kupili tijekom uobičajenog boravka za potrebe turizma, tijekom putovanja do turističkih odredišta i tijekom boravka u turističkim odredištima. Smatra se nekom vrstom neproduktivne (konačne) potrošnje, sa obilježjima diskrecijske ili dobrovoljne potrošnje. Ukupna ostvarena turistička potrošnja može se podijeliti u dva dijela s različitim strukturama: domaća turistička potrošnja (preraspodjela domaćeg dohotka) i inozemna turistička potrošnja (vrijeme odljeva prihoda i priljev prihoda iz ekonomskog sustava zemlje izvoznice turizma). U suvremenoj literaturi koja se bavi turizmom (ekonomske karakteristike, funkcije, utjecaji) koriste se različiti pojmovi (gospodarska aktivnost, djelatnost grane ili sektora, sustav, industrija, gospodarstvo) za opisivanje turizma kao fenomena i/ili definiranje opsega i strukture. Zapravo je vrlo složen integrirani sustav u nacionalnom gospodarstvu, njegov opseg i struktura nadilaze gospodarski opseg gospodarskih aktivnosti, grana, industrija i sektora. Međuzavisni i komplementarni fragmenti čine cjelinu, koja čini logiku, funkciju i ravnotežu.

3. VUKOVARSKO-SRIJEMSKA ŽUPANIJA

Slavonija je jedna od hrvatskih regija koja se u posljednjih 50 godina nije previše razvijala u turizmu. Iako su uloženi značajni napor da se poboljšaju turistički kapaciteti i infrastruktura regije, ona još uvijek zaostaje za drugim područjima Hrvatske. Glavni razlog tome je što je Slavonija, za razliku od ostalih dijelova Hrvatske, potpuno kontinentalna regija, te je bila najviše pogođena ratom i ozbiljnom gospodarskom krizom sredinom 20. stoljeća.

„Vukovarsko-srijemska županija smještena je na krajnjem sjeveroistoku Republike Hrvatske. Leži u međuriječju Dunava i Save i zauzima dijelove povijesnih pokrajina istočne Slavonije i zapadnog Srijema. Na tom području male su visinske razlike. Najviša je točka Čukala kod Iloka (294 m nadmorske visine), a najniža u Posavini - Spačva (78 m). Na istoku se blago spuštaju obronci Fruške gore i prelaze u vukovarski ravnjak. Sa zapada, s planine Dilj, pruža se vinkovačko-đakovački ravnjak.“¹

„Ovim područjem vode važni riječni i kopneni putevi i križaju se međunarodni prometni pravci od istoka prema zapadu uz rijeku Dunav, te od sjevera preko rijeke Save prema Jadranskom moru. Tu se dotiču i sučeljavaju civilizacije zapadnoeuropskog i istočnog kulturnog kruga. Sjeverno od Vinkovaca teče rijeka Vuka koja se ulijeva u Dunav kod Vukovara, a južnije prema Savi teče Bosut s pritokama Berava, Biđ, Studva i Spačva. Bogate ribom te su rijeke utjecale na kontinuitet življenja čemu je pridonijela i plodna praporna zemlja. Na gustoću naseljavanja utjecale su i mnogobrojne hrastove šume nikle u nekad močvarama bogatom području južnog dijela Županije.“² Bogatstvo prirodnih i kulturnih obilježja čini ga dobrim mjestom za razvoj turizma.

Vukovarsko-srijemsku županiju čini 26 općina, a to su: Andrijaševci, Babina greda, Bogdanovci, Borovo, Bošnjaci, Cerna, Drenovci, Gradište, Gunja, Ivankovo, Jarmina, Lovas, Markušica, Negoslavci, Nijemci, Nuštar, Privlaka, Stari Jankovci, Stari Mikanovci, Štitar, Tompojevci, Tordinci, Tovarnik, Trpinja, Vođinci te Vrbanja. Posjeduje pet gradova Ilok, Vinkovci, Vukovar, Otok i Županja.

Ilok je tako najistočniji grad Republike Hrvatske te ja mjesto spoja istoka i zapada. Okružen obroncima Fruške gore i prekrasnim vinogradima izdiže se iznad Dunava.

¹ <https://www.visitvukovar-srijem.com/hr/o-zupaniji/polozaj/>

² <https://www.visitvukovar-srijem.com/hr/o-zupaniji/polozaj/>

Ima dugu povijest i pregršt zanimljivih kultura i baština utkanih u njegovu srednjovjekovnu jezgru. Ilok je gradić koji nakon ratnih zbivanja i progonstva ponovno oživljava te mami turiste svojim bogatim vinskim ponudama.

Otok je smješten u zapadnom Srijemu i stoga je geografski vrlo pogodan i važan budući da omogućuje izravan izlaz na magistralni pravac Vinkovci-Županja odnosno autocestu Zagreb-Lipovac-Beograd te pruža vezu s državama jugoistočne Europe. Poznat je po Parku prirode „Virovi“ koji su proglašeni zaštićenim krajolikom Vukovarsko-srijemske županije.

Grad Vinkovci nalazi se na krajnjem sjeveroistoku Hrvatske između Dunava i Save te je smješten uz rijeku Bosut. Prostire se uz Bosutsku nizinu te autoput i željezničku prugu koji spajaju Zapadnu Europu s Dalekim istokom i Srednju Europu s izlaskom na Jadransko more. Grad posjeduje pregršt prirodnih resursa i vrlo razvijenu infrastrukturu te se prema tome očituje kao gospodarski i strateški značajno hrvatsko područje.

Vukovar se smjestio u sjeveroistočnom dijelu Republike Hrvatske i sjedište je Vukovarsko-srijemske županije. Leži na ušću rijeke Vuke u Dunav. Vukovar se također nalazi na važnim prometnim pravcima. Od davnina je na području Vukovara tekao promet od sjeverozapada prema jugoistoku. Vukovarska luka važna je uvozno-izvozna postaja.

Županja se prostire pored rijeke Save i sjedište je županjske Posavine kao mikroregije. Grad Županja čvorište je glavnih cestovnih prometa u smjeru zapad-istok i sjever-jug. S jedne strane grada prolazi autocesta A3 koja povezuje Europu i Bliski Istok dok se s druge strane nalazi cestovni most koji je granični prijelaz prema Bosni i Hercegovini

Kvaliteta iskustva odmora uvelike je povezana s kvalitetom destinacije. Destinacija bi trebala nuditi mnogo različitih vrsta odmora, mogućnosti zabave i drugih aktivnosti u slobodno vrijeme. Dobrodošlica i atraktivnost destinacije izravno utječe na turiste, te može utjecati na njihovu odluku o posjetu.

3.1. Kulturni i povijesni turizam

Vukovarsko-srijemska županija ima šaroliku kulturu zahvaljujući svojoj raznolikoj povijesti koja je doživjela mnoge uspone i padove. Na tom području danas postoji nekoliko značajnih kulturnih znamenitosti, od prapovijesti do novije povijesti.

3.1.1. Arheološki lokalitet Vučedol

Arheološki lokalitet Vučedol nalazi se u Vukovaru i jedan je od najznačajnijih lokaliteta eneolitika. U najdubljim slojevima ostali su očuvani tragovi najstarije neolitičke kulture nazvane Starčevačkom. U vremenskom razdoblju od 700 godina tu su se izmjenjivale Badenska, Kostolačka i Vučedolska Kultura te na temelju dosadašnjih iskopina mogu se vrlo detaljno rekonstruirati drevni život i običaji tih kultura. Najznačajnija je vučedolska kultura koja zauzima vrijeme od 3000.-2500.g.pr.Kr. Iskopavanja dokazuju da se kultura rađala na prostorima Vukovara te da je on dugo vremena bio njezin najznačajniji centar. Materijalna ostavština u kojoj se posebno ističe keramička produkcija, svojom izvanrednom tehnološkom kvalitetom i estetskim vrijednostima govori i o visoko razvijenoj civilizaciji. Vučedolska keramika zbog svog sklada i ukrasa do najsitnijih detalja plijeni pažnju mnogim turistima. Najpoznatiji pronađeni predmet je Vučedolska golubica, posuda u obliku ptice koja je bogato ukrašena inkrustracijama, a pronađena je 1938. godine. Vučedolskoj kulturi pripada i Vučedolski Orion koji se smatra najstarijim europskim kalendarom. Posuda s kalendarom pronađena je u Vinkovcima na mjestu današnjeg hotela Slavonija. Na posudi se nalaze četiri polja koja simboliziraju četiri godišnja doba i pojedini znakovi koji se ponavljaju te predstavljaju smjenu mjeseci. Danas, na području centra grada Vinkovaca taj kalendar je postavljen na šetalištu, te iz ptičje perspektiva može se vidjeti kako je zapravo pločnik u obliku i ukrasima Vučedolskog Oriona. Muzej Vučedolske kulture otvoren je 30. lipnja 2015. godine i savršen je prikaz života i ostavštine iz prošlosti. Muzej je podijeljen na 19 cjelina, od kojih svaka označava jednu od aktivnosti i vrijednosti u životu Vučedolaca. Cjelina koja posebno fascinira turiste je cjelina posvećena psu. Zanimljivost je da su Vučedolci jedni od prvih naroda koji su uspjeli pripitomiti psa i uključiti ga u svoj način života. Kao dokaz da je pas bio od iznimne važnosti u njihovom životu pokazuju iskopine u grobnicama gdje su pronađeni kosturi pasa pored njihovog vlasnika.

Slika 1.: Vučedolska golubica

Izvor: Google slike, dostupno na: <https://www.vecernji.hr/kultura/vucedolska-golubica-netaknuta-u-zagrebackom-potresu-sada-je-i-dodatno-zasticena-1389919>, 1.8.2022.

3.1.2. Dvorac Eltz

Dvorac Eltz osnovan je 1948. godine kada je dr. Antun Bauer svojom donacijom potpomogao i poklonio rimski novac, namještaj, oružje i umjetničke slike. Do 1991. godine muzej su činila četiri zasebna dijela. Prvi je bio „zavičajni muzej“ koji je prikazivao prošlost Vukovara od prapovijesti do danas. Najviše su se isticale zbirke ubrajane u iskopine s arheološkog lokaliteta Vučedol te kulturno povijesna zbirka dokumenata, namještaja i umjetničkih predmeta koji su pružali vjeran prikaz života vukovarskog građanskog sloja te obitelji Eltz. Drugi dio činila je Zbirka Bauer koja je prikazivala modernu hrvatsku umjetnost s kraja 19. stoljeća i prve polovice 20. stoljeća s naglaskom na razdoblje između dva svjetska rata. Bogata zbirka s više od tisuću umjetnina sadržavala je djela Vlahe Bukovca, Mate Celestina Medovića, Ice Kršnjavog, Ivana Meštrovića, Frana Kršinića, Emanuela Vidovića te mnogih drugih. Treći i četvrti dio činili su spomen muzej nobelovca Lavoslava Ružičke i Spomen-muzej II. Kongresa KPJ. U vrijeme domovinskoga rata dvorac Eltz pretrpio je mnoga razaranja i oštećenja te gubitak zbirki. Nakon dugogodišnjeg truda zbirke koje su otuđene uspješno su vraćane. Potkraj 1992. godine osnovana je zbirka pod nazivom „Muzej Vukovara u progonstvu“ te tako nastaje zbirka donacija hrvatskih a potom i europskih umjetnika za grad Vukovar. Do danas zbirka bilježi preko 1400 dijela suvremene i europske umjetnosti. Upravo ta zbirka označava početak kulturne obnove

Vukovara te je dvorac Eltz sada njezino stalno mjesto izložbe. Dvorac Eltz sada je muzeološko-galerijski, znanstveni i multimedijalni centar u kojem je smješten Gradski muzej Vukovar koji je 2013. godine osvojio prestižnu nagradu Anton Štifanić za poseban doprinos u razvoju turizma Republike Hrvatske

Slika 2. Dvorac Eltz

Izvor: google slike, dostupno na: <https://press032.com/projekcija-epicentar-u-dvoristu-gradskog-muzeja-vukovar/>, 1.8.2022.

3.1.3. Vukovarski Vodotoranj

Vukovarski vodotoranj simbol je grada Vukovara, njegovih ljudi te hrabrih hrvatskih branitelja koji su puna tri mjeseca branili Vukovar od patnje i stradanja u Domovinskom ratu. Vodotoranj je zadobio 640 izravnih udaraca no i dalje se nije srušio. Zanimljivost je kako su svake večeri dvojica hrvatskih branitelja iznova postavljali zastavu Republike Hrvatske na vrh iako nisu znali hoće li se živi vratiti na tlo. Tim činom ispisali su povijest i značaj vodotornja te je on danas memorijalno spomen-obilježje. Radovi na obnovi

vodotoranja započeli su 2017. godine s najvećim doprinosom i donacijama samih građana iz domovine i inozemstva. U znak zahvale za doprinos, imena donatora stoje na donatorskoj ploči na samom vrhu vodotoranja. Vodotoranj je obnovljen samo na dijelovima koji su bili neophodni za sigurnost dok je ostatak oštećenja od projektila ostao netaknut. Danas je moguće razgledati vodotoranj pomoću panoramskog dizala te stepeništa koji vodi do memorijalne sobe. U memorijalno sobi nalazi se sedam ekrana koji prikazuju po jedan važan isječak vukovarske ratne prošlosti. Na taj način svaki posjetitelj može vidjeti tijekom Domovinskog rata te Bitke za Vukovar. Također u memorijalnoj sobi se nalaze fotografije vukovarskih branitelja i heroja koje podsjećaju na njihovu veličinu i hrabrost te težak put i patnju koju su proživjeli. Iz memorijalne sobe uspinje se 200 metara duga staza koja simbolizira hod vukovarskih branitelja prema slobodi.

Slika 3. Vukovarski vodotoranj

Izvor: slika autora

3.1.4. Seljačka domaćinstva

Seljačka domaćinstva su turistička seoska imanja odnosno obiteljska seljačka domaćinstva koja se nalaze na području Vukovarsko-srijemske županije. Takva domaćinstva nastala su na tragu tradicijskih šokačkih slavonsko-srijemskih stanova, salaša te livada iz vremena zadružnog obiteljskog života. Vukovarsko-srijemska županija prepuna je seljačkih domaćinstava koji svojim izgledom, tradicijom te

aktivnostima vraća u prošlost. Neki od njih su: seljačko domaćinstvo Fruk, Barošević-srijemska kuća, Acin salaš, OPG Barbarić, Seljačko domaćinstvo Janković, Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Ivan Juzbašić. Svako imanje nudi autentično iskustvo. Na imanjima se nalaze čardaci, ambari, svinjci, konjske štale, đerami, krušne peći te se posjetiteljima nude razne aktivnosti kao što je sudjelovanje u tradicionalnom pečenju rakije i pekmeza te svinjokolje. Hrana se sprema i poslužuje na šokački način i tako daje poseban gastronomski doživljaj koji upotpunjuju domaća šljivovica i vino. Većina domaćinstava posjeduje smještajne kapacitete od otprilike sedam soba s više ležajeva koji su izgrađeni i uređene u šokačkom duhu. Također nude i teniske terene, terene za odbojku, terene za nogomet te mogućnost jahanja konja i vožnju fjakerom i kolima.

Slika 4. Acin salaš

Izvor: službena stranica Acinog salaša, dostupno na: <https://www.acinsalas.com/>, 1.8.2022.

Osim navedenog u vukovarsko-srijemskoj županiji moguće je vidjeti i srednjovjekovne sakralne spomenike kao što su Crkva sv. Katarine u Nijemcima, Crkva sv. Luke u Lipovcu, Crkva sv. Petra i Pavla u Šrenggradu, Crkva sv. Ilije na Meraji u Vinkovcima, Rokovačke zidine u Rokovcima i mnoge druge.

3.1.5. *Etno*

Osim što vukovarsko-srijemska županija obiluje prirodnim bogatstvima i ljepotama, svakako se ona ističe i u nematerijalnom kulturnom blagu. Očuvanje nematerijalnih kulturnih dobara kroz prenošenje duhovnog stvaralaštva određenom području daju osobnost, a osobito preko jezika, dijalekta, govora te folklornog stvaralaštva. Bećarac

je jedan od najpoznatijih nezaštićenih materijalnih dobara. Definicija kojom se može opisati jest ta da je bećarac tradicijski vokalno-instrumentalni napjev poznat na području Slavonije, Baranje i Srijema. Nadalje tu su tradicijski obrti za preradu vune i izradu odjevnih predmeta obitelj Čolakovac, umijeće izgradnje i sviranja gajdi i duda, umijeće izrade slavonskog kožnog prsluka, umijeće izrade ženskih frizura s područja Slavonije, Branja i Srijema, umijeće sviranja na tamburi samici te umijeće šaranja tikvica. U svemu tome može se okušati i vidjeti na raznim manifestacijama koje nudi Vukovarsko-srijemska županija

Slika 5. Tradicijska kožna torba

Izvor: Tradicijski obrt „Ivanković“ , dostupno na:

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=1035641437215249&set=pcb.1035641690548557> , 1.8. 2022.

4. TURIZAM VUKOVARSKO-SRIJEMSKJE ŽUPANIJE

Vukovarsko-srijemska županija ima bogatu tradicijsku kulturu koja je, iako stradala u Domovinskom ratu (kada su razrušeni mnogi gradovi), ostala netaknuta i danas. Kultura je očuvana, a mnogi ljudi posjećuju događanja tijekom cijele godine. Posjetitelji Županije pokazuju da cijene i poštuju povijest kraja.

Broj turista koji posjećuju Hrvatsku, uz rast turističke potrošnje, te sve veći interes za putovanjem u Hrvatsku na glavnim europskim, pa i svjetskim emisijskim tržištima pokazuju da je Hrvatska turistički razvijena zemlja. Obalno područje Hrvatske ima veći utjecaj na razvoj i posjećuje fa više turista tijekom ljetnih mjeseci. Razvoj turizma u ostatku Hrvatske zahtijeva prilagodbu brojnim promjenama koje su se dogodile u posljednjih dvadeset godina, ne samo na strani turističke ponude, već i transformacijama javnog i privatnog sektora koje su se dogodile u Hrvatskoj.

Iz Turističke zajednice Vukovarsko-srijemske županije izvijestili su da turisti u smještajnim objektima koji su kod njih registrirani na tom području prosječno borave 1,7 noćenja. Taj broj znatno je manji od prosječnih 5,1 noći koliko turisti borave u turističkim smještajnim objektima u Hrvatskoj.

U 2017. godini Vukovarsko-srijemsku županiju posjetilo je više turista nego ikada prije. To je područje zabilježilo porast od 30,17% u dolascima u razdoblju od siječnja do prosinca 2017. te porast od 36,23% u noćenjima u istom razdoblju.

U 2017. godini na području Vukovarsko-srijemske županije ostvareno je ukupno 93.034 dolazaka, što je povećanje u odnosu na prethodnu godinu. Od toga je domaćih gostiju bilo 72.477 (porast od 33,24% u odnosu na 2016.), a stranih 20.557 (porast od 20,40%).

Ukupno je u 2017. godini u Vukovarsko-srijemskoj županiji ostvareno 151.419 noćenja, od čega 118.589 domaćih noćenja, što je više od 48,6% više u odnosu na prošlu godinu. Stranih je pak noćenja bilo 32.830, 4,75% više nego 2016. Najviše noćenja ostvario je Grad Vinkovci, 56.508 (37,31%), slijede grad Vukovar sa 70.621 (46,6%), Ilok s 8.251 (5,44%).), te Županja s 4.807 posjetitelja (3,17%). Njemački turisti bili su najveća skupina posjetitelja ove zemlje, zatim oni iz Srbije, Bosne i Hercegovine, Italije i na kraju, ali ne i najmanje važno, iz Brazila.

2. DOLASCI I NOĆENJA TURISTA PO ŽUPANIJAMA U OŽUJKU 2022.

		Ukupno	Domaći	Strani	Indeksi III. 2022. III. 2021.		
					ukupno	domaći	strani
Republika Hrvatska	dolasci	314 954	123 788	191 166	237,5	140,7	428,2
	noćenja	812 169	253 792	558 377	225,8	137,8	318,2
Zagrebačka županija	dolasci	5 674	2 759	2 915	213,7	161,8	306,8
	noćenja	11 135	4 894	6 241	228,5	157,4	353,8
Krapinsko-zagorska županija	dolasci	9 840	6 736	3 104	113,5	82,5	607,4
	noćenja	22 179	14 288	7 891	120,4	82,3	744,4
Sisačko-moslavačka županija	dolasci	1 080	622	458	288,0	221,4	487,2
	noćenja	3 152	2 059	1 093	375,7	307,8	642,9
Karlovačka županija	dolasci	4 103	2 391	1 712	144,0	98,7	400,9
	noćenja	7 795	4 539	3 256	155,7	112,9	330,6
Varaždinska županija	dolasci	3 563	2 277	1 286	128,6	96,1	320,7
	noćenja	8 567	5 723	2 844	146,5	120,4	260,0
Koprivničko-križevačka županija	dolasci	945	547	398	160,7	120,8	294,8
	noćenja	2 301	1 122	1 179	178,8	127,1	291,8
Bjelovarsko-bilogorska županija	dolasci	1 327	1 067	260	168,4	153,1	285,7
	noćenja	4 590	3 788	802	177,7	164,1	292,7
Primorsko-goranska županija	dolasci	49 994	21 195	28 799	266,3	165,1	485,2
	noćenja	140 607	47 151	93 456	279,8	168,8	418,5
Ličko-senjska županija	dolasci	4 987	2 530	2 457	187,8	114,8	542,4
	noćenja	9 374	4 411	4 963	194,2	116,1	483,3
Virovitičko-podravska županija	dolasci	989	817	172	441,5	464,2	358,3
	noćenja	2 227	1 710	517	603,5	642,9	501,9
Požeško-slavonska županija	dolasci	1 454	1 163	291	208,9	182,3	501,7
	noćenja	3 923	3 356	567	273,2	255,8	457,3
Brodsko-posavska županija	dolasci	1 770	736	1 034	163,4	110,0	249,8
	noćenja	2 879	1 157	1 722	169,9	111,9	260,5
Zadarska županija	dolasci	14 125	6 549	7 576	153,7	100,1	286,2
	noćenja	37 307	11 648	25 659	150,6	84,5	233,3
Osječko-baranjska županija	dolasci	6 374	4 606	1 768	214,1	181,6	401,8
	noćenja	12 793	8 302	4 491	249,3	199,6	462,0
Šibensko-kninska županija	dolasci	6 272	3 289	2 983	157,6	107,9	320,4
	noćenja	16 632	5 925	10 707	156,9	103,4	219,8
Vukovarsko-srijemska županija	dolasci	2 596	1 957	639	179,8	165,3	245,8
	noćenja	4 264	3 128	1 136	168,9	152,9	237,7
Splitsko-dalmatinska županija	dolasci	33 192	12 616	20 576	295,8	173,5	520,9
	noćenja	92 965	25 564	67 401	240,5	164,8	291,2
Istarska županija	dolasci	77 028	23 404	53 624	247,2	144,0	359,9
	noćenja	229 256	50 590	178 666	224,9	133,2	279,3
Dubrovačko-neretvanska županija	dolasci	26 828	7 095	19 733	551,1	221,9	¹⁾
	noćenja	58 195	14 278	43 917	391,3	232,9	502,3
Međimurska županija	dolasci	4 312	2 665	1 647	138,3	97,4	432,3
	noćenja	9 890	5 328	4 562	163,4	105,1	464,6
Grad Zagreb	dolasci	58 501	18 767	39 734	259,5	149,0	399,3
	noćenja	132 138	34 831	97 307	229,4	132,6	310,5

4.1. Turistička ponuda županije

Uz razne čimbenike koji utječu na razvoj ponude i posjećenosti destinacije, izuzetno je važna sama turistička ponuda.

U čimbenike turističke ponude ubrajaju se

- prirodne karakteristike turističkog mjesta,
- bogatstvo povijesnog i kulturnog naslijeđa,
- prometna infrastruktura,
- raspoloživi objekti za smještaj i prehranu turista,
- objekti za zabavu, rekreaciju i sport,
- ostatak zanimljivog i atraktivnog sadržaja za turiste

Na temelju vlastite procjene atraktivnosti, zanimljivosti i podobnosti svakoga od navedenih čimbenika, potencijalni se turist opredjeljuje za konkretnu zemlju i mjesto provođenja godišnjega odmora.

Turistička se ponuda može sagledati kroz tri ključna čimbenika koji su uvjet za dolazak turista na odmor/turističko putovanje, a to su tzv. čimbenici turističke ponude:

- atraktivni
- komunikativni
- receptivni.

Ukupna privlačnost destinacije stvara se kombinacijom prirodne i društvene privlačnosti. To može uključivati stvari kao što su kulturna povijest, raznolik biljni i životinjski svijet itd. Oni mogu biti neovisni jedni o drugima, ali se često nalaze zajedno. Ovi elementi ključni su u formiranju turističke ponude jer izravno utječu na doživljaj turista u destinaciji i mogu utjecati na njihovu odluku o posjetu. Svaka turistička destinacija trebala bi nastojati pružiti različite pogodnosti svojim posjetiteljima, uključujući zabavu, opuštanje, rekreaciju i različita iskustva. Klima, raspored kopna, hidrografski elementi (more, jezera, rijeke), te flora i fauna doprinose ukupnoj atraktivnosti destinacije.

Turistička destinacija ima tri vrste atrakcija: primarnu, sekundarnu i tercijarnu. Za grad su najvažnije primarne atrakcije jer stvaraju prvi dojam o destinaciji, ali i privlače turiste. Sekundarne i tercijarne atrakcije također su važne, ali ne u istoj mjeri kao primarne atrakcije. Turisti će putovati daleko kako bi vidjeli nešto jedinstveno ili neobično; neće gubiti vrijeme i novac gledajući nešto obično.

U posljednjih dvadesetak godina, zahvaljujući EU mjerama za održavanje i revitalizaciju ruralnih područja, ruralni turizam doživio je veliku ekspanziju u Europi. Područje Vukovarsko-srijemske županije, kao i ostatak Slavonije, ima sve karakteristike koje bi podržale razvoj ruralnog turizma. Naime, Francuska, Velika Britanija i Austrija već dugo prednjače u ruralnom turizmu, dok Njemačka, Italija, Španjolska i Slovenija također bilježe uspon ove vrste turizma.

Približno 3% putovanja na odmor izvan matične zemlje turisti posjećuju ruralna područja. Svake godine broj turista koji posjećuju ruralna područja povećava se za 6%, više nego bilo koji drugi segment stanovništva. Većina ljudi koji traže ruralni turizam su iz urbanih sredina.

Vukovarsko-srijemska županija može se pohvaliti mnogim prirodnim ljepotama i ruralnim posebnostima koje daju autentičnost posjetu. Srijemsko vinogorje, rijeka Sava, bosutska šuma i spačvanski krajolik neka su od prirodnih područja koja ovu županiju čine posebnom. Ovo su neke od glavnih atrakcija u ruralnom dijelu županije.

Postoje mnoge druge atrakcije u županiji koje su značajne za lokalni turizam. Ta mjesta privlače turiste i pomažu u oživljavanju samog grada (ključna su u animiranju turista u određištju). Neki od primjera ovih ključnih atrakcija su vina Ilok i njegovo srednjovjekovno središte, Vukovar film festival, Festival glumca u dvorcu Eltz, Vinkovci (najstariji grad u Europi) i Vinkovačke jeseni.

U ruralnom području Vukovarsko-srijemske županije ne mogu se zanemariti bogati folklor, povijest i kultura te druge društvene atrakcije. Turizam se mora promovirati, a za to je potrebna dobra organizacija, marketing i realizacija planova. Najvažnije aspekte područja potrebno je plasirati na tržište.

Čimbenik prihvaćanja turističke ponude je primanje turista na turističkom boravku. Čimbenici prihvaćanja ili prihvatljivosti uključuju: turističke smještajne kapacitete, ugostiteljske objekte, trgovačke radnje, obrtničke radnje i usluge, pošte, javnu infrastrukturu, turističke zajednice i druge usluge. Adekvatno osiguranje faktora prihvatljivosti osnova je bez koje se ne može zamisliti kvalitetna usluga domaćim i stranim turistima. Vukovarsko-srijemska županija ima navedene elemente ponude.

Lokalna specifičnost, iskustvo, domišljatost i priroda trebaju osigurati prepoznatljivost same destinacije. Za prethodno istaknute trendove putovanja, očekuje se da će gore opisane strategije pozicioniranja destinacije značajno povećati dolaske turista, kao i interes potencijalnih investitora.

4.1.1. Što vidjeti i doživjeti u Vukovaru?

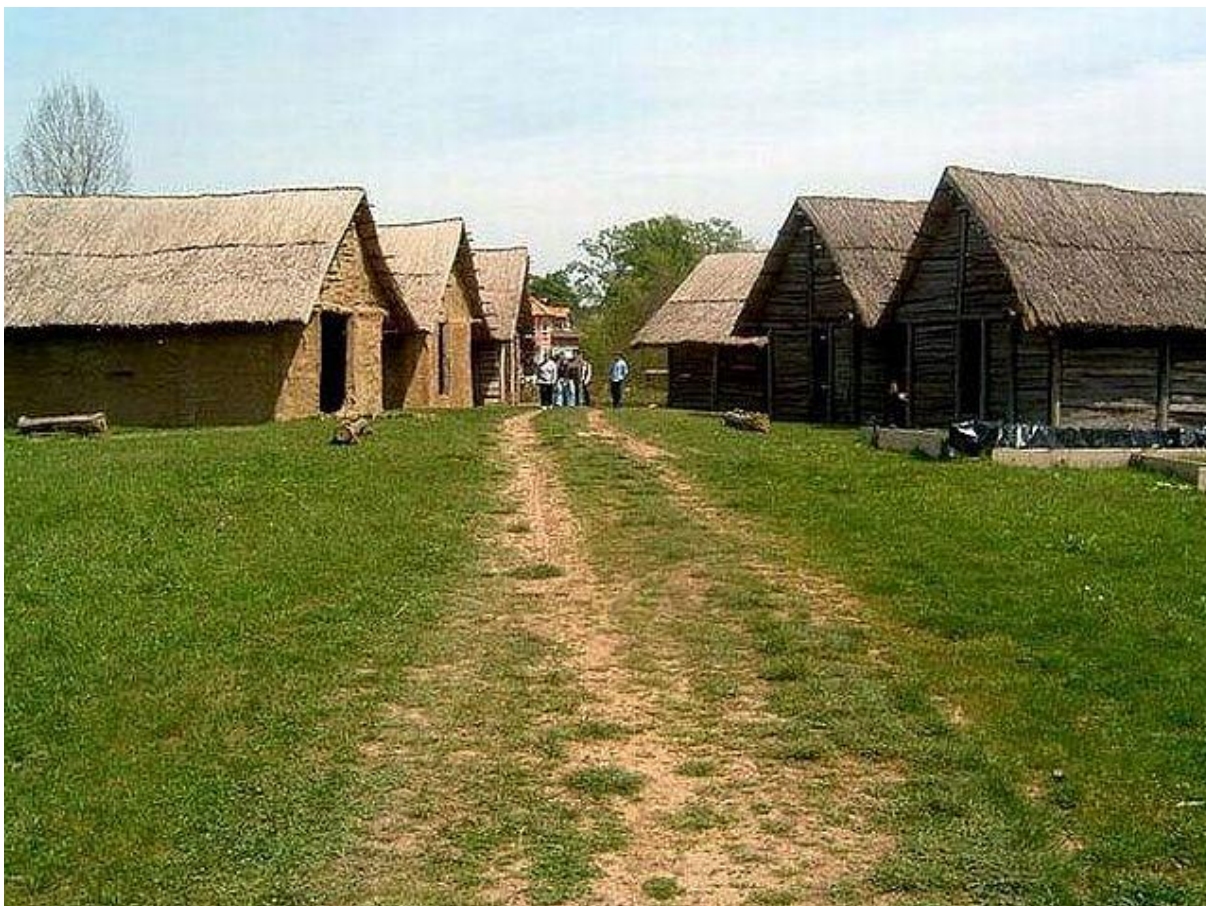
U Vukovaru svakako treba posjetiti spomen obilježje te čuti priče o tragediji, žrtvama, herojima, pobuni i ponosu jedne zemlje pretočene u Vukovarski noćturno. Neka od atrakcija crnog turizma su Vukovarska bolnica; Centar Domovinskog rata, Spomen obilježje i masovna grobnica Ovčara, Spomen obilježje hrvatskim braniteljima te Trpinjska cesta. Nezaobilazan je već spomenuti Vučedolski kulturni muzej odnosno Gradski muzej Vukovar koji se nalazi u dvorcu Eltz. Nadalje tu se nalazi i barokni centar koji ima bezvremensku ljepotu arhitekture. Postoji mogućnost vožnje turističkim vlakićem koji vodi sve do Park šume Adica koja uz prirodne ljepote daje na izbor turistima šetnju, rekreaciju i odmor. Adicu sačinjava stoljetna mješovita šuma omeđena močvarnim područjima rijeke Vuke, a prošarana je pješačkim i trim stazama obogaćenim drvenim spravama za vježbanje. Također u sklopu ponude za turiste nalazi se eko etno klub koji sadrži niz tradicijskih obrta kao i restoranom koji nudi lokalne specijalitete. Za ljubitelje filma Vukovar nudi Vukovar Film Festival koji je osnovan 2007. godine, a koji se održava svakog srpnja i/ili kolovoza. Vremensko trajanje festivala je između 4 i 7 dana. Održava se na Dunavu te tako nudi jedinstven doživljaj. Promiče i ističe filmaše s tog područja, kao i pomoć u obnovi Vukovara razrušenog tijekom Domovinskog rata. Vukovar Film Festival jedini je filmski festival u Podunavlju, a fokusiran je na filmove iz podunavskih zemalja (Hrvatska, Srbija, Bosna i Hercegovina te Crna Gora). U sklopu festivala održavaju se radionice, popratna događanja te koncerti. Neraskidivi i nezamislivi dio festivala jeste gastro ponuda kuhinje nacionalnih manjina po kojima je cijela Vukovarsko-srijemska županija poznata. Za vrijeme ljetnih mjeseci otvorena je novouređena Vukovarska ada koja je omiljeno središte za ljubitelje robinzonskog načina života ali i za avanturiste. Pješčana obala proteže se na 32000m² koja je uređena od strane vukovarskih ribića. Na adu se dolazi čamcem koji je financiran od strane grada pa je tako prijevoz za turiste i mještane besplatan, a organizira se svakim danom od 10:00 do 20:00 sati. Za posjetitelje se nude osvježavajuća pića i brza hrana. Za ljubitelje sporta uređeni su tereni za odbojku na pijesku, a za one želje opuštanja gradska knjižnica Vukovar

donirala je knjige za čitanje na plaži. Također Vukovarska ada nudi prostor na kojem posjetitelji mogu postaviti svoje šatore i kampirati uz vlastitu pripremu hrane pod sjenicom koja je upotpunjena krušnom peći i roštilj opremom.

4.1.2. Što vidjeti i doživjeti u Vinkovcima?

Vinkovci slove za najstariji grad u Europi, no ta tvrdnja često se krivo interpretira. Vinkovci u kontinuitetu kao naseljeno područje postoje duže od 8200 godina te ga to zapravo čini najdulje kontinuirano naseljenim područjem u Europi. Vinkovce krasi prelijepa i očuvana barokna jezgra koja datira iz doba Habsburške monarhije. Trg bana Josipa Šokčevića nudi prekrasan park i pješačku zonu s likom zvijezda Oriona (najstariji indoeuropski kalendar). U neposrednoj blizini je Gradski muzej Vinkovci, koji kao dio stalnog postava nudi pregled oko 1500 predmeta iz tradicijske baštine Vinkovačkog kraja. Posebnu važnost u tom postavu zauzimaju tradicijske nošnje vinkovačkog kraja kao i tkalački stanovi koji su služili za izradu platna od kojih su se pravile nošnje. U Vinkovima se nalazi jedina izvorno sačuvana šokačka ulica na Krnjašu koja je poznata po rodnoj kući Ivana Kozarca koja je također otvorna za posjetitelje. Ispred kuće Ivana Kozarca nalazi se spomenik Ivanu i Mariji Kozarac koji su u ovom kraju poznati kao vinkovački Romeo i Julija. Arheološko etološki park Sopot povezan je s centrom grada pješačko-biciklističkom stazom dugom 3km. U sklopu parka nalazi se šest sopotskih kućica koje su rekonstruirane prema nalazima s tog lokaliteta. Ime su dobile po sopotskoj kulturi koja daira iz V. tisućljeća pr.Kr. Izletište objedinjuje ugostiteljski objekt, teren za odbojku na pijesku i dječje igralište.

Slika 6. Šest sopotskih kućica

Izvor: Srijem i Slavonija, dostupno na: <https://visitvukovar-srijem.com/hr/sto-vidjeti-i-dozivjeti/kulturni-i-povijesni-turizam/arheologija/kolijevka-europe--vinkovci/sopot-vinkovci-183.html>, 1.8.2022.

Najposjećenija i najdugotrajnija manifestacija u Vinkovcima su Vinkovačke jeseni. Ona objedinjuje sve ljubitelje tradicijske kulture, jezika i običaja. „To je smotra koja teži trajnoj afirmaciji izvornoga kulturnoumjetničkoga narodnoga stvaralaštva temeljenog na bogatoj baštini naroda Vinkovačkoga kraja i cijele Hrvatske.”³ Ova se manifestacija iz godine u godinu sve više širila pa tako osim izvorne smotre folkloru sada nudi i gospodarska, kulturna, turistička, sportska i zabavna događanja. Manifestacija se održava svake godine u mjesecu rujnu uzastopno 57 godina. Razlog zbog kojeg se manifestacija održava u mjesecu rujnu potječe od davnina kada su stari šokci upravo tada uživali u plodovima cjelogodišnjeg mukotrpnog rada. Neke od atrakcija koje se mogu vidjeti u sklopu Vinkovačkih jeseni jesu folklorne večeri na kojima sudjeluju Kulturno umjetnička društva iz cijele zemlje i inozemstva na način da prikazuju svoje tradicijske plesove i običaje. Šokački divani su priredba na kojoj se kroz razne igrokaze i životne situacije dočarava nekadašnji život starih slavonsaca. Najposjećeniji događaj

³ <https://vinkovackejeseni.hr/>

na Vinkovačkim jesenima jeste svečani mimohod koji se odvija ulicama Vinkovaca, a u njemu sudjeluju mnogobrojna kulturno umjetnička društva. Povorku KUD-ova predvode konji i konjske zapreke koje su posebno ukrašene za ovu svečanost. Stare šokačke obitelji još uvijek drže do ovog običaja stoga na taj dan oblače najsvečanije nošnje i pregršt dukata po kojima se poznalo koliko je koja obitelj imućna. Na kraju svečanog mimohoda svi sudionici manifestacije kroz ulice grada Vinkovaca formiraju najveće kolo. Osim u Vinkovcima ovo kolo se u isto vrijeme pleše i u brojnim drugim gradovima što je simbol očuvanja bogate povijesti i kulturne baštine hrvatskoga naroda. Posebno je zanimljivo da se ovo kolo pleše i u Zagrebu na Trgu bana Jelačića.

Slika 7. Prikaz šokačkog kola i tradicijske nošnje

Izvor: Glas Slavonije, dostupno na: <http://www.glas-slavonije.hr/vijest.aspx?id=442002>, 1.8.2022.

U Vinkovcima se održava još jedna važna manifestacija vezana za povijest grada i naroda pod nazivom Rimski dani. Cilj manifestacije je približiti mještanima, ali i ostalim posjetiteljima rimsko razdoblje u kojem su Vinkovci nosili naziv Colonia Aurelia Cibalae. Za vrijeme rimske vladavine na tom području rođena su dva rimska cara, Valentinijan I. (321. – 375.) i Valens (328. – 378.), a u blizini Cibala 314. godine odvijala se i bitka između cara Konstantina Velikog i Licinija za prevlast i moć. Potaknuti

bogatom povijesnom baštinom i arheološkim nalazištima organizatori nude različite sadržaje za posjetitelje, pa se tako između ostalog na Rimskim danima mogu pogledati bobbe gladijatora, žonglere s vatrom, rimske igre, igrokazi na latinskom jeziku, šetnju careva, kovačnice i ostale popratne sadržaje, a za najmlađe tu je mala škola gladijatora. Pažnju posjetitelja privlači i sajam rimskih proizvoda na kojem mali obrtnici iz Vinkovaca i okolice prodaju svoje proizvode s rimskom tematikom, a za ljubitelje gastro ponude na sajmu se nalaze kućice u kojima se prodaju rimska jela i slastice. U sajam su uključeni i učenici srednjih škola u Vinkovcima, a među njima se najviše ističe Srednja strukovna škola, smjer frizer, koja nudi pletenje kose po uzoru na nekadašnje frizure koje su nosile Rimljanke.

4.1.3. Što vidjeti i doživjeti u Iloku?

Ilok je grad s prekrasnom srednjovjekovnom jezgrom gdje se i danas nalaze očuvane utvrde, crkve i samostani, dvorac, muzej, perivoji te spomenici tog vremena.

U sklopu srednjovjekovne jezgre može se posjetiti stara tvrđava sa crkvom sv. Ivana Kapistrana koja se nalazi u samom centru zelenih parkova, a u središtu tvrđave stoje temelji župne crkve svete Petre koja je bila sagrađena na prijelazu između 14. i 15. stoljeća. U jezgri se nalazi i Dvorac Odescalchi koji je nastao na osnovama dvora kralja Nikole Iločkog, najpoznatijeg iločkog vladara koji je bio i kralj Bosne te kovao svoj novac. Od izgradnje u 15. stoljeću pa sve do 1697. godine kada je došao u vlasništvo obitelji Odescalcki, dvorac je bio više puta obnavljan i rekonstruiran. U samom dvorcu danas se nalazi Muzej grada Iloka dok se u podrumu dvorca nalaze poznati „Stari iločki podrumi“.

Ilok nudi i obilazak Iločke vinske ceste na kojoj se nalaze obiteljske vinarije. Svakako se preporuča obilazak i kušanje vina uz srijemske gastro „grickalice“. Najpoznatije ladanjsko imanje u Iloku je dvorac Principovac koji je okružen pogledom na beskrajne vinograde. Izgrađen je 1864. godine a služio je kao ljetna rezidencija obitelji Odescalchi. Danas ladanjsko imanje nudi kompletan turistički doživljaj od apartmana, restorana, golf terena preko kilometarskih cesta koje vode kroz vinograde, a idealne su za sve ljubitelje šetnje i mira. Posjetitelje željne avanturizma planinarenje obroncima Fruške gore moglo bi zainteresirati. Vrh Fruške gore, Liska, najviši je vrh Vukovarsko – srijemske županije visok 297 metara, a do njega vode dvije staze, jedna od 5 kilometara i jedna od 7 kilometara za koje će biti potrebno 1,5 odnosno 2,5 sata hoda.

Staze koje su dobro označene i lako savladive vode kroz polja, vinograde i šumovite padine.

Slika 8. Ladanjsko imanje Principovac

Izvor: <https://wall.hr/lifestyle/savrsena-lokacija-za-vjencanje-iz-bajke/> , 1.8.2022.

„Sorte vina koje možete kušati i kupiti u Iloku su: graševina, chardonnay, bijeli pinot, sivi pinot, rajnski rizling, silvanac i traminac od bijelih, te pinot crni, frankovka i cabernet sauvignon od crnih sorti. Ilok je posebno poznat po tramincu.“⁴ Dokaz tome je i zanimljiva činjenica da su se iločki traminac i silvanac služili na engleskom dvoru prigodom krunidbe kraljice Elizabete II.

Gastro ponuda grada Iloka nudi riblje i mesne specijalitete pripremljene na tradicionalan ili moderan način te tradicionalne poslastice.

⁴ <https://turizamilok.hr/hr/vidjeti-dozivjeti/atraktivnosti-i-znamenitosti/ilocka-vinska-cesta/>

Svakog prvog vikenda u rujnu od 1962. godine održavaju se Iločke berbe grožđa kao kulturno-zabavna i gospodarsko-turistička manifestacija. Riječ je o običaju koji izvorno potječe iz stare srpsko-slavonske tradicije okupljanja običnog puka na početku berbe grožđa radi rada u vinogradu, proslave dobre berbe i druženja – posebice mladih koji imaju malo mogućnosti da se druže u svojim selima i vinogradima. Iločka berba grožđa postala je velika manifestacija etno-vinskog turizma. Manifestacija traje više dana, a svake godine okupi mnogo ljudi, kako različitih programa, tako i vikendom u većem broju. Oko 400 sudionika uključuje se u glavni dio programa koji je ispunjen dnevnim i noćnim zabavnim i kulturnim sadržajima. Svake godine manifestaciju posjeti oko 8000 posjetitelja.

4.1.4. Što se može vidjeti i doživjeti u Nijemcima?

U mjestu Nijemci doživite plovidbu rijekama Bosut i Spačva turističkim brodom Sv. Katarina, kanuima te solarnim čamcem. Plovidba nudi nezaboravan doživljaj mira i spokoja te pogleda na stoljetne šume hrasta. Također postoji mogućnost proučavanja biljnih vrsta, promatranja ptica i životinja. Centar za promatranje ptica u Nijemcima nalazi se na više lokacija do kojih se može doći kopnom ili riječnim putem. Centar za promatranje ptica Nijemci novi je turistički proizvod na području Nijemaca. Područje općine obiluje šumama, poljima, rijekama, pašnjacima i divljim dijelovima prirode. Više od 100 različitih vrsta ptica može se vidjeti u različitim godišnjim dobima. Žuta, siva i bijela čaplja, crna i bijela roda, orao štekavac, žličarka, crni lunja, vodomar, samo su neke od ptica u srijemskoj ravnici. Turizam promatranja ptica može biti održivi oblik turizma koji čuva resurse i može dugo trajati. Hrvatsko i inozemno tržište pokazalo je veliki interes za promatranje ptica jer ono može pridonijeti konkurentnosti hrvatskog turizma na međunarodnom tržištu. Izletišta Sopotac nalazi se u blizini šume, okružen rijekom, salašima i poljanicama nudi mjesto za ribolov, roštiljanje i igrališta za djecu. HORIS (Hors Ride in Srijem) je projekt u kojem sudjeluju domaćinstva u kojima se još uvijek uzgajaju konji, ono nudi jahanje konja ili obilazak na fijakerima s ciljem da se doživi duh Srijema. Jahanje je dio folkloru ovoga kraja i jednom godišnje održava se Pokladno jahanje koje danas broji oko četrdesetak sudionika koji prolaze ulicama na okićenim konjima koje prate pjesma i tambura. U Nijemcima su razvijeni lov i ribolov. Otvoreno lovište Spačva poznato je po atraktivnom zimskom lovu na divlje svinje uz pomoć lovnih pasa. Također love se i plemeniti jeleni u rici u barama što je za strastvene lovce poseban doživljaj. Sportski ribolovci Nijemaca organiziraju u sklopu

manifestacije „Divan je kićeni Srijem“ natjecanje u pecanju na plovak. Gastronomska ponuda ovog kraja je raznolika, a najčešće uključuje specijalitet od divljači i ribe, svakako valja spomenuti i domaću rakiju lokalnih proizvođača. Kada su smještaji u pitanju, Nijemci nude kampiranje u stoljetnoj hrastovoj šumi, bungalove, kuće za odmor i lovački dom „Spačva“.

„Biciklistička ruta Srijem povezuje južno područje Vukovarsko-srijemske županije sa sjeveroistočnim dijelom, a nadovezuje se na postojeću međunarodnu Dunavsku biciklističku rutu koja je dio puta Eurovelo 6. Prolazi kroz Nijemce iz smjera Otok – Komletinci pa prema Tovarniku i Iloku. Ruta Srijem najbolji je način da upoznate ovaj kraj – vodi vas naseljenim mjestima, šumom i poljima.“

Slika 9. Biciklistička ruta Srijem

Izvor: Cikloturizam, dostupno na: <https://cikloturizam.hr/wp-content/uploads/2018/01/Operativni-plan-razvoja-cikloturizma-Vs%C5%BE.pdf>, 2.8.2022.

5. UNAPRJEĐENJE TURIZMA VUKOVARSKO-SRIJEMSKJE ŽUPANIJE

Hrvati su doživjeli puno uspjeha u svom turizmu u posljednjih 20 godina, ali još uvijek postoji potreba za većim fokusom na Slavoniju. Trenutna ponuda i sadržaji nisu dobro iskorišteni, a potražnja je usmjerena na uzak pojas obale.

„Dok se turizam smatra važnim pokretačem razvoja jadranske obale, ali i cijele hrvatske kontinentalne obale, razvoj turističke ponude odvija se sporo. To je zato što mala i srednja (obiteljska) poduzeća nemaju potrebno znanje i kapital za veća ulaganja u turističke kapacitete. Istodobno, javnom sektoru kontinuirano nedostaju sredstva koja bi se mogla usmjeriti za poticanje razvoja turizma.“⁵ U usporedbi s uskim obalnim pojasom, zaleđe jadranske obale (uključujući i cijelu hrvatsku kontinentalnu stranu obale), suočeno je s gospodarskom stagnacijom i iseljavanjem, posebice mladih i obrazovanih ljudi.

Turizam Vukovarsko-srijemske županije može se vrednovati kroz prednosti, slabosti, prilike i prijetnje metodom poslovne strategije koja se naziva SWOT analiza. Ova se metoda koristi za procjenu poslovne strategije procjenom četiri ključna aspekta gore spomenuta. Ova četiri aspekta su interne karakteristike samog poslovanja (tvrtke), kao što je moral zaposlenika, i čimbenici okoline, kao što su konkurentska poduzeća u tom području. Podaci koji se koriste za ocjenu stanja turizma u Vukovarsko-srijemskoj županiji prikupljaju se istraživanjem tržišta. SWOT analiza se provodi prije nego što tvrtka plasira novi proizvod ili uslugu na tržište. Razmatra ključne elemente poslovnog okruženja u to vrijeme i pomaže tvrtki procijeniti koliko se njihove sposobnosti uklapaju u te uvjete. SWOT analiza ima za cilj stvoriti strategiju koja na najbolji način iskorištava prednosti poduzeća, a smanjuje slabosti. Može pomoći poduzeću da iskoristi prilike i minimizira potencijalne prijetnje u okruženju. U vučedolskoj dolini ima mnogo resursa koji pridonose razvoju turizma: kvalitetna domaća hrana, vino, šume, zaštićena područja na županijskoj razini, životinjske i biljne vrste te vrijedni povijesni i kulturni resursi (stari grad Ilok, Sopot, i Vučedol). Oni mogu biti od pomoći prilikom planiranja ili evaluacije projekta.

⁵ https://www.vusz.hr/Cms_Data/Contents/VSZ/Folders/dokumenti/sjednice/18-sjednica-skupstine-05-03-2015/~contents/GVU2CVMJXAMY2ZLK/tocka1.pdf

Tablica 1.: SWOT analiza županije

PREDNOSTI	NEDOSTACI	MOGUĆNOSTI	PRIJETNJE
Dobar geostrateški položaj	U većini jedinica lokalne samouprave nedovoljno je poticaja za razvoj turizma	Promjena potražnje – trendovi u turizmu	Mogućnost devastacije prostora (neplansko upravljanje)
Skoro sve jedinice lokalne samouprave imaju mogućnosti za razvoj turizma	Prostor je turistički nedefiniran (moguća devastacija)	Mogućnost razvoja nove turističke destinacije (brend)	Povećani pritisak na prirodne resurse
Tradicionalno izražena gostoljubivost stanovništva	Kulturna i povijesna baština nije turistički dovoljno valorizirana	Mogućnost razvoja nove turističke destinacije (brend)	Razvoj destinacije bez elemenata autohtonosti
Puno slobodnog prostora	Nedovoljno je sagledan interes (odnos turizma – poljoprivrede)	Povećanje potražnje za ruralnim turizmom	Jačanje konkurentnih destinacija (drugih)
Razvijeni vodotoci	Planovi suviše načelno definiraju razvoj turizma	Prihvatanje potrebe za razvoj ruralnog turizma	Nedovoljna zainteresiranost investitora
Bogata vegetacija (posebno šume)	Određeni zakoni utječu negativno na poslovanje	Povećanje proizvodnje autohtonih proizvoda	Odlazak mladih i kvalitetnih kadrova u gradove

Visoki postotak obradivih poljoprivrednih površina	Organizacijski oblici ne djeluju sustavno	Dobar potencijal za razvoj ekološke poljoprivrede	Devastacija prirodnih i povijesnih resursa
Bogatstvo faune (razvoj lovnog turizma)	Stanje ponude nije zadovoljavajuće i nije u skladu s potražnjom	Trend gradnje kuća za odmor	
Društvene djelatnosti (obrazovanje, kultura, zdravstvo)	Nerazvijeni selektivni oblici turizma	Mogući razvoj turističkih doživljaja	
Zanimljiva povijesna i kulturna baština – posebice novija povijest	Nerazvijena turistička djelatnost (posebno agencije)	Mogućnost razvoja selektivnih oblika turizma	

Izvor: vlastita izrada prema: Strategija razvoja turizma Vukovarsko-srijemske županije (2015.-2020.godine) Vukovar, veljača, 2015.

Vukovarsko-srijemska županija ima veliki potencijal za razvoj turizma zbog stalno promjenjivog turističkog tržišta. Promjene na tržištu potiču nove ideje za turističke proizvode i nove prilike za županijski turizam. Osim sunca i mora, koji su još uvijek dominantan turistički proizvod na globalnoj razini, brojni drugi proizvodi ubrzano se razvijaju.

Master plan i strategija razvoja turizma Hrvatske razmatraju potrebe mnogih različitih turističkih tržišta, uključujući sportska, pustolovna, nautička, kulturna, zdravstvena i turistička putovanja. Zapravo, mnogi trendovi na tržištu putovanja mogu se pronaći u ovom dokumentu.

Turizam ima potencijala biti snažna gospodarska snaga u Vukovarsko-srijemskoj županiji, ali treba puno ulaganja da bi ta industrija zaživjela. Županija radi na projektu

ViCTour - Virtualni i kulturni turizam koji financira Europska unija. Ovaj bi projekt mogao povećati razvoj županije i unaprijediti cjelokupno gospodarstvo regije. U Strategiji razvoja turizma Vukovarsko-srijemske županije (2015.) stoji da je u projekt predviđeno ukupno 924.327 eura. Dio projekta je i nabava informatičke opreme za razvoj atraktivne, konkurentne i dinamične turističke promidžbene kampanje korištenjem holograma, proširene stvarnosti i drugih interaktivnih alata. To će pomoći da prekogranične regije postanu privlačnije.

6. ZAKLJUČAK

Istočna Slavonija prelijepo je područje Vukvarsko-srijemske županije na čijem se tlu kroz povijest rodilo mnogo različitih naroda i vodilo mnogo bitaka. Od prapovijesti do današnjih dana, županiju su obilježili različiti isječci povijesti. U turizam treba ulagati zbog prirodnih ljepota kraja, ali i tragova povijesti koji tu postoje.

Turistička ponuda treba uključivati mnogo različitih mogućnosti za odmor, zabavu, razonodu, rekreaciju i drugo. Vukovarsko-srijemska županija ima mnoge prirodne elemente koji utječu na kreiranje njihove ponude: klimu, životinjski svijet, raznolikost flore, te hidrografske elemente poput jezera i rijeka. Osim toga, županija valorizira svoja pretpovijesna arheološka nalazišta, vodi 8 muzeja i domaćin je mnogih događanja svake godine. Unatoč bogatoj povijesnoj i kulturnoj baštini, turistička ponuda u Županiji relativno je skromna (iako ima izvrsnih mogućnosti). Razlog tome je što se županija već nekoliko desetljeća nalazi u teškoj financijskoj situaciji. Županija ima mnogo značajnih atrakcija, ali ih treba bolje organizirati i turistički promovirati. U Županiji postoji bogatstvo kulturno-povijesnih resursa, a pravilnim planiranjem Županija bi mogla razvijati dugoročnu turističku ponudu u području kulturnog turizma. Unatoč ograničenim financijskim sredstvima, Županija ulaže napore u marketing i promidžbu koja se provodi kroz turističke zajednice diljem županije, ali i sama cijela Županija. Na ovom području postoji veliki potencijal za riječni krusing turizam, lovni turizam, nautički turizam na rijekama i vjerski turizam, te je potrebno kreirati različite programe za te oblike turizma.

Ukupni razvoj Županije ima izravan utjecaj na gospodarstvo Slavonije, regije kojoj Županija pripada. Turizam i investicije su ključni, a županijska vlada mora blisko surađivati s javnim poduzećima kako bi unaprijedila njihovu suradnju i pomogla u planiranju budućih županijskih projekata i aktivnosti.

7. POPIS LITERATURE

1. Blažević, B., Turizam u gospodarskom sustavu/Opatija: Fakultet za turistički i hotelski menadžment, 2007., str. 116
2. Geić, S., Menadžment selektivnih oblika turizma, Sveučilišni studijski centar za stručne studije, Split, 2011., str. 86-93
3. Lah, J., Reprezentacija kulturne baštine na hrvatskim turističkim internetskim stranicama: doktorski rad, Sveučilište u Zagrebu, 2016.
4. Ružić, P., Ruralni turizam, Problemi sjevernog Jadrana, No. 11, Poreč, 2012., str 3.
5. Strategija razvoja turizma Vukovarsko-srijemske županije (2015.-2020.godine), Vukovar, veljača, 2015.

Internetske stranice:

1. <https://htz.hr/sites/default/files/2016-11/Analiza-sezonalnosti-turistickog-prometa-uRepublici-Hrvatskoj-2009-2015-.pdf>
2. <http://www.vusz.hr/info/povijest>
3. <http://www.vusz.hr/info/osnovni-podaci>
4. <https://croatia.hr/hr-HR/vucedol>
5. <http://www.visitvukovar-srijem.com/hr/vidjeti-dozivjeti/kulturni-i-povijesniturizam/muzeji-i-ustanove/dvorac-eltz,116.html>
6. http://www.muzejvukovar.hr/Muzej%20u%20zajednici/Vukovarski%20vodotoranj_4_020
7. <https://hrturizam.hr/rekordni-turisticki-rezultati-u-vukovarsko-srijemskoj-zupaniji/>
8. <http://www.visitvukovar-srijem.com/hr/programi-za-dolazak/>
9. <http://visitvukovar-srijem.com/hr/vidjeti-dozivjeti/rekreacija/izletista/centar-zapromatranje-ptica-nijemci,467.html>

Popis slika:

Slika 1.: Vučedolska golubica.....	8
Slika 2. Dvorac Eltz.....	9
Slika 3. Vukovarski vodotoranj	10
Slika 4. Acin salaš.....	11
Slika 5. Tradicijska kožna torba.....	12
Slika 6. Šest sopotskih kućica	18
Slika 7. Prikaz šokačkog kola i tradicijske nošnje	20
Slika 8. Ladanjsko imanje Principovac.....	22
Slika 9. Biciklistička ruta Srijem.....	24

Sažetak:

Omasovljavanje turizma počinje u 20.st, no tada je bio dostupan samo najbogatijim ljudima, za razliku od turizma koji nam je danas poznat i dostupan širim masama. Shodno tome turistička ponuda raste, kako u svijetu tako i u Hrvatskoj. Vukovarsko-srijemsku županiju čini 26 općina inu svakoj od njih turisti mogu naći nešto što će ih privući i zainteresirati. Županija ima bogatu tradicijsku kulturu koja iz godine u godinu privlači sve više turista pa tako imamo podatak kako je ukupno u Vukovarsko-srijemskoj županiji u 2017. godini ostvareno 151 419 noćenja, što je više od 48,6% više u odnosu na prošlu godinu. Svi gradovi u Županiji nude folklorne manifestacije, najveća i najposjećenija manifestacija tog tipa su Vinkovačke jeseni u Vinkovcima. U gradu Vukovaru najistaknutiji festival jeste Vukovar Film Festival koji je jedini filmski festival u Podunavlju. Grad Ilok svake godine u rujnu održava Iločku berbu grožđa koja je kulturno- zabavna i gospodarsko turistička manifestacija. Ljubitelji lova i ribolova u Nijemcima mogu okušati sreću na nekom od lovišta i na obalama rijeke.

Iako se turizam u ovom dijelu Hrvatske razvija zbog toga što se Županija već desetljećima nalazi u teškoj financijskoj situaciji, ona ima mnogo različitog sadržaja za ponuditi turistima.

Ključne riječi: turizam, Vukovarsko-srijemska županija, ponuda, potražnja, turistička destinacija

Summary:

The massification of tourism began in the 20th century, but then it was available only to the richest people, in contrast to the tourism that we know today and is available to the wider masses. Accordingly, the tourist offer is growing, both in the world and in Croatia. The Vukovar-Srijem County consists of 26 municipalities and in each of them tourists can find something that will attract and interest them. The county has a rich traditional culture that attracts more and more tourists every year, so we have data that in 2017, a total of 151 419 overnight stays were realized in the Vukovar-Srijem County, which is more than 48.6% more than last year. All towns in the County offer folklore manifestations, and the largest and most visited manifestation of this type is the Vinkovci Autumn in Vinkovci. In the city of Vukovar, the most prominent festival is the Vukovar Film Festival, which is the only film festival in the Danube Region. Every year in September, the town of Ilok holds the Ilok grape harvest, which is a culturally entertaining and economically touristic event. Fans of hunting and fishing in Nijemci can try their luck at one of the hunting grounds and on the shores of river. Easily tourism in this part of Croatia develops slowly due to the fact that the County has been in a difficult financial situation for decades, it has many different contents to offer tourists.

Key Words: tourism, Vukovar-Srijem County, offer, demand, tourism destination